

Juryrapport Heilige Huisjes 2009

24 juni, 2009

“Ontwikkelingssamenwerking is niet voor bange mensen”. Dat schrijft een van de deelnemers in zijn stuk voor de essaybundel Heilige Huisjes. Die we hier vandaag officieel presenteren.

“Niet voor bange mensen”. Dat is eigenlijk een sleutelbegrip vandaag, bij de presentatie van de bundel die bedoeld is om het debat over de toekomst van ontwikkelingssamenwerking vaart en richting te geven. Het is een scherpe observatie, want, inderdaad, bange mensen hebben niets te zoeken in een vakgebied dat in deze tijd vooral behoefte heeft aan het tegendeel van angst, namelijk: lef. En dat hebben de deelnemers allemaal gelukkig in ruime mate, u zult het straks wel zien als u de bundel krijgt uitgereikt.

Ik vertel u dit namens de vakjury van de essaywedstrijd die deel uitmaakt van het project. Maar eigenlijk is ‘jury’ niet helemaal het goede woord, al hebben we ons wel gedragen als de betweterige, eigenwijze en onafhankelijke types die je associeert met dat woord, ‘jury’. Een jury moet waardeoordelen uitspreken, keuzes maken tussen de een en de ander. Dat zijn keuzes die altijd subjectief zijn, maar die toch ook, hopen wij, een zinnig onderscheid proberen te maken tussen de ene bijdrage en de andere.

Maar meer nog dan een jury, een woord trouwens dat eigenlijk ook te zwaar besmet is geraakt door televisieprogramma’s als Idols en So you wanna be a rockstar, meer dan een jury zien we onszelf als een redactieraad, bedoeld om deelnemers juist dat extra stapje te laten zetten, te stimuleren tot dat kleine beetje meer, om de bundel zo breed gevarieerd en interessant mogelijk te maken. Of dat gelukt is laten we graag aan u, de lezers over, maar wij hebben er een goed gevoel bij.

Dit is alweer de tweede editie van Heilige Huisjes, een initiatief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de IS-Academie en de redactie van onzeWereld. De IS Academie is een samenwerkingsverband van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en wetenschappelijke instellingen, bedoeld om beleidsmakers en wetenschappers zo te laten samenwerken, dat onderzoek en kennis optimaal bijdragen aan de kwaliteit van het beleid.

Vorig jaar waren het nog louter de jonge academici van de IS-Academie, die hun licht lieten schijnen op de thema’s van ontwikkelingssamenwerking. Ditmaal hebben we gekozen voor een andere aanpak. Iedereen mocht meedoen, er werd zelfs een heuse verkiezing en een leuke prijs aan gekoppeld om zoveel mogelijk belangstelling te wekken.

Die winnaar hebben we uiteindelijk ook gevonden, dus iemand gaat hier straks met een prijs ter waarde van 1000 euro naar huis, namelijk ... Maar dat was uiteindelijk nog helemaal niet zo eenvoudig. De oproep om mee te doen aan de wedstrijd leverde op de kop af 41 inzendingen op, soms waren dat al heel grondig uitgewerkte, bijna wetenschappelijke stukken. Maar er zaten ook een paar vlugschriften bij, met de nadruk op ‘vlug’, artikelen waarvan we de potentie zagen maar ook de hoeveelheid werk die er nog voor nodig was. Aantal en niveau overtrof onze verwachtingen. Het debat over de

toekomst van de ontwikkelingssamenwerking lééft, zo kon de jury tevreden vaststellen.

Op een zonnige, en ook wel erg lange dag in mei trokken 26 essayisten aan de tafel van de jury voorbij om hun betoog kracht bij te zetten in een soort Dragon's Den, dat is een televisieprogramma waar ondernemers hun wilde ideeën moeten verkopen aan een kritische jury. Dat werd een erg leuke dag, kan ik u verzekeren.

Sommige indieners bleken minder goed bestand tegen kritische vragen, of tegen de zenuwen, of de warmte, of een combinatie van die drie. Anderen leken echter boven zichzelf uit te stijgen. Het was een bijzondere ervaring.

Op grond waarvan werden de inzenders beoordeeld? Zaken als originaliteit, gedegen argumentatie, verrassende stellingname en het vermogen 'anders te kijken' speelden een rol. Maar uiteindelijk ging het om de mate waarin de moed van de essayisten om anders te denken werd gekoppeld aan het vermogen tot analyseren en het schetsen van reële, haalbare alternatieven. Uiteindelijk haalden 15 de eindstreep en daarmee wonnen ze de publicatie in deze bundel. Dus eigenlijk zijn er vijftien winnaars.

Maar zo kunnen we u natuurlijk niet naar huis sturen. Er kan er maar een de beste zijn! Uit die vijftien hebben we daarom een echte winnaar gekozen, degene die volgens de jury van alle inzenders het beste voldeed aan de eis: schrijf een essay dat ingaat tegen heersende opvattingen, dat morrelt aan minstens een Heilig Huisje en dat tegelijk concreet genoeg is om uitgevoerd te kunnen worden. Uiteindelijk kwamen er bij de jury twee essays bovendien, die ruimschoots aan deze criteria voldeden.

We noemen allereerst het stuk van Timor El Dardiry, over de noodzaak van lef in de ontwikkelingssamenwerking, het idee dat o.s. noodzaak heeft aan venture capital, aan kapitaal waarmee we risicovolle dingen kunnen en mogen ondernemen, kapitaal dat probeert iets te bereiken wat niet lukt met veilig investeren in bewezen processen en geteste structuren. Uit zijn essay komt de beginzin van dit verhaal, "ontwikkelingssamenwerking is niet voor bange mensen". Timor's inzending was ons een eervolle vermelding waard.

Maar dan de winnaar. Uiteindelijk heeft de jury, en dat ging niet vanzelf, dat ging pas na veel van het traditionele wikken en wegen, als winnaar uitgeroepen van de Heilige Huisjes 2009, het essay van: Mieke Lopes Cardoso

Mieke Lopes Cardoso is er volgens de jury in geslaagd om in kort en helder bestek een overtuigend pleidooi te houden voor het versterken van de positie van de onderwijzer in een samenleving, als aanjager van emancipatie, als bindmiddel voor een lokale samenleving, als motor voor maatschappelijke groei. Het is een rol die niet voldoende wordt onderkend in de stereotyperingen van de hulpsystemen. Het is bovendien een suggestie, een idee, dat niet het hele stelsel overhoop gooit, en op de puinhopen iets nieuws begint, nee, het is een specifiek, sterk idee dat goed is in te passen in de huidige structuren. Het idee dat een onderwijzer meer is dan een onderwijzer, is velen nog vreemd. Maar nu niet meer, hopen wij, met Mieke.

We hopen dat de essaybundel het effect heeft was is beoogd, namelijk een stevige inhoudelijke bijdrage te leveren aan het debat over de toekomst van de ontwikkelingssamenwerking.

Evelijne Bruning (ViceVersa), Hester van Deutekom (Ministerie van Buitenlandse Zaken), Thom Kluck (Ministerie van Buitenlandse Zaken), Jaap Spreeuwenberg (Coolpolitics), John Verhoeven (onzeWereld) en Rob Visser (Ministerie van Buitenlandse Zaken).